

Nr 116

Av herr Gustafsson i Borås m. fl., om inrättande av heltidstjänst för stabspastorn vid försvarsstabens personalvårdsbyrå.

(Lika lydande med motion nr 100 i Första kammaren)

Sedan den 1 juli 1959 finns vid försvarsstabens personalvårdsbyrå enligt fastställd avlöningsstat anställd en stabspastor i lönegrad Ae 19 med halvtidstjänstgöring. Denne lyder närmast under fältprosten, som vid sidan av sin församlingstjänst mot ett arvode (3 000 kr/år) har deltidstjänst vid byrån.

I äskandena till årets riksdag har försvarets civilförvaltning på förslag av chefen för försvarsstaben upptagit att stabspastorns halvtidstjänst bör omändras till en heltidstjänst. Med hänsyn till de arbetsuppgifter på själavårdens område som åvilar byrån anser vi att förslaget är mycket välmotiverat. Departementschefen har emellertid utan någon motivering i årets statsverksproposition (bil 6, sid. 240) icke ansett sig kunna biträda förslaget. Detta är icke tillfredsställande.

Enligt Kungl. Maj:ts instruktion för överbefälhavaren leder denne personalvårdsverksamheten (innefattande själavården) inom krigsmakten. Det organ ÖB har för att biträda sig i denna verksamhet är försvarsstabens personalvårdsbyrå, vilken även biträder försvarsgrenscheferna och försvarets centrala organ i övrigt. I fråga om själavård ankommer på byrån följande arbetsuppgifter:

Bestämmelser och anvisningar för själavårdsverksamheten i fred och krig.

Utarbetande av handböcker, studiematerial och bildband.

Instruktioner för stabs- och militärpastorer i fred samt för krigsplacerad själavårdspersonal.

Biträde vid anställning av stabs- och militärpastorer i fredsorganisationen.

Biträde vid arbetet med utväljande och placering av präster, frikyrkopastorer och krigsgravpersonal i krigsorganisationen.

Utbildningsverksamhet dels för den fredsanställda personalen, dels i samband med repetitionsövningar och inom den frivilliga befälsutbildningsrörelsen för krigsplacerad själavårds- och krigsgravpersonal.

Instruktioner och anvisningar för samt planläggning av krigsgravtjänsten.

Råd och anvisningar för svenska kyrkans och frikyrkornas verksamhet i krig.

Frågor angående vapenfri tjänstgöring.

Frågor som berör krigsmaktens del av ansvaret för soldat- och örlogshemsverksamhet.

Allmänna livsåskådningsfrågor.

Besök vid staber och förband för att knyta kontakt med stabspastorer, militärpastorer, konsulenter och soldathemsföreståndare i syfte att lämna information och stimulera till en ändamålsenlig själavårdsverksamhet.

Under de år som gått sedan tjänsten inrättades har försök gjorts att fördela en del av ovanstående arbetsuppgifter på andra befattningshavare inom byrån, men trots detta är det fortfarande en hel del väsentliga uppgifter som icke har medhunnits. En redovisning härför har lämnats av myndigheterna i åskandena. Här skall bara nämnas bristen på instruktioner och handböcker för själavårdspersonalen i krig samt ofullständigheter i planläggningen av krigsgravtjänsten.

Inom krigsmakten finns i fredstid ett behov av andlig vård. Det är omvittnat från många håll. Vi vet också att behovet av själavård kommer att vara mycket stort i krigstid. Krigserfarenheter från andra länder samt erfarenheter från våra egna FN-bataljoner har klargjort detta alldeles tydligt. Det är också helt nödvändigt att det organ som har att svara för planläggningen och ledningen av den här aktuella verksamheten även ges en någorlunda tillfredsställande kapacitet. Att göra stabspastorns anställningsform till en heltidstjänst anser vi därför vara något som riksdagen utan tvekan bör besluta.

I detta sammanhang kan det vara skäl att erinra om vad som tidigare förevarit i denna fråga.

Efter beslut vid 1958 års allmänna kyrkomöte anhöll kyrkomötet i skrivelse till Kungl. Maj:t att fr. o. m. den 1 januari 1959 en präst måtte få anställas vid försvarsstabens personalvårdsavdelning (numera personalvårdsbyrå) såsom stabspastor samt att medel till hans avlöning måtte anvisas ur kyrkofonden.

Försvarets personalvårdsutredning tog upp denna fråga i sitt betänkande nr I med principförslag till ny personalvårdsorganisation inom krigsmakten och föreslog åtgärder i enlighet med kyrkomötets framställning. Den föreslog att en befattning för stabspastor i Ae 19 skulle tillkomma.

I proposition 110: 1959 föreslog emellertid departementschefen att för biträde åt fältprosten borde avses en tjänst för stabspastor i Ae 19 med halvtidstjänstgöring. Departementschefens förslag blev även 1959 års riksdags beslut.

I sitt betänkande nr III angående själavårdsverksamheten inom krigsmakten, som försvarets personalvårdsutredning avgav i september 1960, anfördes att »erfarenheterna från den tid en halvtidstjänstgörande stabspastor disponerats visat, att arbetsuppgifterna äro av sådan art och omfattning att de icke kunna lösas av en befattningshavare, som icke är helt disponibel enbart för de uppgifter krigsmakten ålägger honom». Utredningen föreslog därför att halvtidstjänsten för stabspastorn skulle utbytas mot en heltidstjänst.

Utredningens betänkande nr III har varit remitterat till 26 olika myndigheter och organisationer, varjämte betänkandet med infordrade utlåtanden och avgivna yttranden remitterats till kammarkollegium. Kammarkollegium, cheferna för försvarsstaben, armén, marinen och flygvapnet, försvarets civilförvaltning, försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, statskontoret, utredningen rörande Skeppsholmens församling, samtliga domkapitlet, diakonistyrelsen, frikyrkliga samarbetskommittén, Förbundet Soldaternas vänner, SACO och TCO har tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget angående stabspastorstjänsten. Ingen remissmyndighet har avstyrkt förslaget i denna del eller föreslagit lägre löneställning e. d. Däremot har en del yttranden innefattat förslag om bättre anställningsvillkor än de av utredningen föreslagna. Stockholms domkapitel har anfört: »Särskilt vill domkapitlet understryka vikten av att den nuvarande befattningen vid försvarets personalvårdsbyrå för en stabspastor med halvtidstjänstgöring utbytes mot en befattning för heltidstjänstgörande stabspastor. Domkapitlet, inom vars ämbetsområde den halvtidstjänstgörande stabspastorn har församlingsprästerlig tjänst, har nämligen funnit, att även utövningen av den församlingsprästerliga tjänsten lider stort men genom den nuvarande anordningen. De båda halvtidstjänsterna äro av så olika slag, att de svårligen gå att förena.»

I äskandena för budgetåret 1962/63 föreslog myndigheterna i enlighet med personalvårdsutredningen, att en heltidstjänst skulle få inrättas, men förslaget togs ej upp av departementschefen. Motioner härom avgavs våren 1962 i både första och andra kammaren, och en stark reservation härför avgavs i statsutskottet. Motionen föll dock vid behandlingen i kamrarna, i andra kammaren med endast en rösts övertikt. Som nämnts har departementschefen inte heller i år velat ta upp den äskade tjänsten.

I vårt land har icke det centrala organet för själavård inom krigsmakten en tillfredsställande organisation. I samtliga våra nordiska grannländer har man mera insett betydelsen härav. Sålunda finns i Finland och Norge i central instans 3—4 heltidsanställda befattningshavare, som arbetar med uppgifter motsvarande tidigare här angivna. Det syns oss därför mycket angeläget att en förbättring kommer till stånd för vår del. På grund av sakens betydelse och med stöd av de gångna årens erfarenheter samt av vad som framkommit vid angivna utredningar och remissyttranden anser vi det väl motiverat, att omgående en förvandling av nuvarande halvtidstjänst till heltidstjänst för stabspastor äger rum.

Med åberopande av vad som anförts får vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta om utbyte av den nuvarande halvtidstjänsten för stabspastor vid försvarsstabens personalvårdsbyrå mot en heltidstjänst samt i anledning därav

höja avlöningsanslaget till Försvarets personalvård med 12 750 kr. (innefattande grundlön och rörligt tillägg).

Stockholm den 23 januari 1963

Dag R. Edlund

Gunnar Larsson

Axel Gustafsson

Tage Magnusson

Arne Persson

Lisa Johansson

Eric Nelander

Sven Antby

Einar Rimmerfors

Daniel Wiklund

C. W. Carlsson

Fridolf Jansson

Åke Zetterberg

David Spenungsson

Harry Wahrendorff

Carl Eric Hedin

Evert Svensson

Augustinus Keijer

Thorvald Källstad